

ISLANDSK KRONIK

Kriminalstatistik.

Islands Statistiske Bureau har nu i nogle år offentliggjort regelmæssig kriminalstatistik for 3 år ad gangen, først for perioden 1966—68 og siden 1969—71. I årene 1926—1945 og 1953—1965 udkom der ingen statistik. Den islandske statistik er ikke særlig omfattende, mest reaktionsstatistik. Den har dog efterhånden opnået større udførlighed og kvalitet. Den ledsages af ret nøje bemærkninger af ganske stor værdi og har også en delvis oversættelse til engelsk. Kriminalstatistikken udgør kun en del af et hæfte, som også behandler anden domsstatistik (Dómsmálaskýrslur).

Straffeloven.

Den nuværende straffelovskomiteé, som blev beskikket i 1971, har arbejdet på adskillige ændringer i den almindelige straffelov af 1940. På de fleste punkter har man med hensyn til emner, der allerede er behandlet af den nordiske strafferetskomité, forsøgt at ændre loven i en retning, som anbefales af komiteen. I år blev der i Altinget vedtaget nye regler om prøveløsladelse, som i alt væsentligt følger den fællesnordiske hovedlinje. Island har på visse punkter ikke villet forkaste den ældre ordning, f. eks. med hensyn til den domfældtes samtykke. — Tillige fik man en ændring i § 232 (forulempelse trods polititilhold), som nu muliggør brug af varetægt. Anledningen til denne ændring var ikke mindst et usædvanligt tilfælde, som kom for domstolene, angående en mand, som uden trusler eller alvorligt forulepende ord stadig fulgte efter en kvinde som hendes skygge, når hun gik ud, også når hun rejste til udlandet. — Straffelovskomiteen har afsluttet arbejdet med et nyt forslag, som kom for Altinget i vinter, men ikke er blevet vedtaget. Det indeholder forskellige mindre ændringer, blandt andet nye bødegrænser. Maksimum sættes til 4 millioner kroner (1 Ikr. = 1/30 Dkr.), medens minimum i loven afskaffes. Der er også i forslaget vigtige ændringer om betingede domme, hvorved ordningen foreslås gjort meget smidigere end den nu er.

Straffepoces.

Justitsministeren fremlagde sidste vinter i Altinget tre vigtige forslag henholdsvis til ændring af loven om retsplejen i kriminalsager, loven om domstolsvæsenet i Reykjavík og et forslag til en lov om rigskriminalpoliti. Det sidste er nyt, selv om der har været visse tendenser til at betragte kriminalpolitiet i Reykjavík som et rigskriminalpoliti. Tillige har man i den offentlige debat i dagspressen diskuteret behandlingen af straffesager mere end måske nogen sinde før. Denne debat forårsages i det mindste delvis af en uhyggelig mordsag, hvor der formodentlig er to ofre, som blev koldblodigt myrdet for at dække over andre forbrydelser. Der har været op til 8 mennesker i varetægt

mistænkt for medvirken. Forslagene vil, hvis de vedtages af Altinget, bringe straffeprocessen ud af den endnu inkvisitorisk prægede retspleje i kriminalsager. Kriminaldommerens rolle som undersøger skal begrænses til det helt nødvendige, og en forundersøgelse ved retten skal kun foretages efter et begrundet krav fra rigsadvokaten. Forundersøgelse skal foretages af rigskriminalpolitiet i alle vigtigere sager, hvilken normalt skal være tilstrækkelig som grundlag for påtale. For tiden er det sædvanligt, at rigsadvokaten først får sager til afgørelse om påtale, når de har været genstand for en udførlig indenretslig undersøgelse. De sidste levninger af dommerens begrænsede påtalemyndighed foreslås afskaffet. Rigskriminalpolitichefen skal høre direkte under justitsministeren, men han er dog også undergivet rigsadvokaten. Der er mange, som har kritiseret bestemmelsen om justitsministerens direkte myndighed over kriminalpolitiet ud fra det synspunkt, at ministeren vil kunne give ordrer om behandlingen af enkelte sager, hvilket han næppe for tiden er beføjet til.

Undervisning i kriminalvidenskab.

Den nye studieordning ved det juridiske fakultet beholder strafferet som et obligatorisk fag ved anden del (3. og 4. år). Desuden har man tilføjet kriminologi som et valgfrit fag ved tredje del (5. år). Studiets tredje del består af to sådanne mindre valgfag og et semesters arbejde på en afhandling (eller en stor eksamen) i fag, som studenten allerede har afsluttet tidligere. Strafferet har været ganske populær i ordningens første to år. Nu i maj har 5 studenter afsluttet afhandlinger om strafferetlige emner (ca. 25 % af kandidaterne). Kriminologi har på den anden side ikke nydt den samme popularitet; ingen meldte sig de første to år, men 4 studenter har meldt sig til efteråret. Kriminologi har man også haft i nogle år i den sociologiske faglinie (nu fakultetet for socialstudier). Der har deltagelsen været større. I strafferetten er der kun een halvtidsbeskæftiget lektor foruden undertegnede, nemlig vicerigsadvokat Hallvarður Einvarðsson. I strafferet bruges der både islandske og danske lærebøger.

Valdimar Stefánsson 1910—1973.

Islands første rigsadvokat Valdimar Stefánsson afgik ved døden den 23. april 1973, 62 år gammel. Stefánsson viede den største del af sit liv til forskellige opgaver på det strafferetlige område. Han blev fuldmægtig hos Reykjavíks politimester i 1936. Da et selvstændigt kriminaldommerembede blev oprettet i Reykjavík, flyttede han til dette. Han blev kriminaldommer i 1947 og overkriminaldommer i 1961, da der blev beskikket flere kriminaldommere. Senere samme år blev rigsadvokatembedet oprettet. Stefánsson blev valgt til at udforme denne vanskelige stilling og beklædte den indtil sin død. Foruden sit lange og banebrydende praktikerarbejde varetog han i næsten ti år

undervisningen i strafferet ved universitetet under dr. Ármann Snævars rektortid. Stefánsson havde gennem årene også talrige hverv som medlem af offentlige udvalg og kommissioner. Han var en flittig forsker af fængselsvæsenet og afgav vigtige betænkninger på dette område.

Þórður Eyjólfsson 1897—1975.

Tidligere højesteretsdommer dr. juris Þórður Eyjólfsson afgik ved døden den 27. juli 1975, 78 år gammel. Eyjólfsson har spillet en meget fremtrædende rolle blandt islandske jurister både som dommer og teoretiker. Han blev cand. juris i 1924. I de første år efter eksamen arbejdede han som fuldmægtig hos byfogeden i Reykjavík. I 1928 rejste han til udlandet og drev videre studier i jura i Berlin og København 1928—29. Han blev doktor juris i 1934 på sin afhandling om lovbestemt pant. Samme år blev han konstitueret og senere beskikket professor ved det juridiske fakultet. Han var dog ikke længe ved universitetet, for allerede det næste år (1935) blev han beskikket til dommer i Højesteret. Dette blev hans livs hovedbeskæftigelse. Han var dommer i Højesteret i mere end 30 år, nemlig til den 1. december 1965.

Eyjólfsson blev betroet utallige andre hverv både af offentlige og private institutioner. Han var den første formand for Islands Kriminalistforening 1949—1958 og har også været medlem af NTfKs redaktion siden 1949 og af redaktionen af *De nordiska Kriminalistföreningarnas Årsbok* siden 1948. Eyjólfsson var forfatter til mange juridiske bøger og afhandlinger, især om personret, strafferet og retshistorie. Her kan først nævnes hans *Personret* (1949), som stadigvæk bruges i undervisningen. På personrettens område nævner jeg også hans referat på det 19. nordiske juristmøde (Stockholm 1951), nemlig om beskyttelsen af en afdøds personlighed. På strafferettens område kan nævnes artikler om konfiskation af ulovligt udbytte (*De nordiska Kriminalistföreningarnas Årsbok* 1950—51) og om bøder. I 1967 udgav Islands Juristforbund en samling af Eyjólfssons artikler i anledning af hans 70 års fødselsdag.

Jónatan Þórmundsson.